

Тамара НАСАЛЕВИЧ

м. Мелітополь

ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИЧНОГО СИНТАКСИСУ У МІСЬКІЙ ТА ПЕЙЗАЖНІЙ ЛІРИЦІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ АЛІКА БЕЛОГЛОВСЬКОГО)

У статті зроблена спроба проаналізувати особливості поетичного синтаксису у міській та пейзажній ліриці. Автор статті досліджує вживання синтаксичних стилістичних прийомів, особливостей побудови речень у пейзажній та міській ліриці на матеріалі творів Аліка Белогловського.

Ключові слова: поетичний синтаксис, синтаксичні стилістичні прийоми, лірика.

Стаття надійшла до редколегії 23.03.2017

UDC 81'25:39

Olena ORLOVA

Mykolaiv

elena_astra.nik@mail.ru

UNITS OF NATIONALLY BIASED LEXICON AS THE SYMBOLS OF NATIONAL CULTURE

The article deals with one of the urgent problems of the current linguistic studies –units of nationally biased lexicon. There are determined culturally specified language units, composing a prominent part of the non-equivalent lexicon with ethnic connotation, naming and marking culturally specific phenomena and things without direct equivalents in the languages and mentality of different peoples. The definitions of the units of nationally biased lexicon are considered from the point of view of linguistics, linguoculturology, culture oriented linguistics, and linguodidactics. It is stated that, in the frameworks of linguoculturology, those units are investigated comparing with the other language but culture oriented linguistics is to study and analyze them minding history, geography, folklore, mythology, etc., in its turn, from the point of view of linguodidactics those lexemes are considered to be the effective means for the contemporary methods of foreign languages teaching. It is emphasized that language is studied as cultural phenomenon and lexicon as means of transmitting the national-and- cultural information.

Key words: units of nationally biased lexicon, non-equivalent lexicon, linguoculturology, symbols of national culture, «language worldview», language consciousness.

In the second half of the XX century the communicative approach became dominant in the linguistic studies, cognitive linguistics gained its development, the theory of text as a phenomenon of culture is being actively investigated

The problems of intercultural communication and the units of nationally-biased lexicon of different peoples are considered to be the object of today's scientific research works. This enables to study the language as cultural phenomenon and the lexicon as means of transmitting the national-and-cultural information.

Nowadays, one of the main objects of language studies is becoming the units of nationally biased lexicon. It should be noted that the units of nationally biased lexicon were and are investigated by such scholars as L. N. Sobolev, H. V. Shatkov, H. V. Chernov, Ye. M. Vereshchahin, V. H. Kostomarov, V. S. Vynohradov, S. Vlakhov, S. Florin, R. P. Zorivchak, S. P. Kovhanyuk, V. V. Koptilov, A. V. Fedorov, Yu. O. Sorokin, S. H. Ter-Minasova, V. N. Ryabova, H. V. Bykova, H. A. Karpenko and other scholars. All mentioned above scientists

made the prominent contribution into culturally specified words studies but we should notice that their works are developed in the sphere of the theory of translation or methods of language teaching.

As those language units are investigated by linguists, translators, specialists in didactics and culture oriented studies we should emphasize that the linguoculturologists study them comparing two languages not only from the linguistic point of view but determining the terms and data of history, geography, sociology, mythology, folklore and other sciences. Moreover, those units are investigated being the essential and effective means of foreign languages teaching methods and techniques by outstanding foreign and home scholars. But it should be noticed that there hasn't been made the common view as for the mentioned phenomenon in the terms of its definition and methods of its investigation.

Thus, keeping in mind the constant development of the science and intercultural contacts and communication, we are trying to specify those aspects in our research in the frameworks of culture oriented studies.

The scholars named culture specified vocabulary in different ways such as «exoticisms», «ethnic realia», «culture specified words», «culturesmes», «linguoculturesmes», «localisms», «background words», «voids» and etc. Being the linguistic phenomenon those units shall belong to the non-equivalent lexicon which is considered to be non-translated one and name the notions and things absent in the other language and culture opposing to the equivalent lexicon, the contents of which coincide with the lexical background of the foreign language and culture. The common feature of those notions is determined as national specifics and absence of the direct equivalent in the target language. But we consider that the term «units of nationally biased lexicon» is the most adequate as it expresses one of the peculiar features of those words – close connection of referent (the thing which is presented by this word) with any nation, on the one hand, and certain period of time, on the other hand, therefore, ensures their national and time specifics.

Firstly, from Latin the word «realia» means «actual», «true» and «real». Then, in the Dictionary of Linguistic Terms by O. Akhmanova we can find the following definitions of the term: 1) «in classical grammar these are various factors which are studied by external linguistics such as governmental system of the country, history and culture of the nation, language contacts of native speakers and etc. viewing their rendering in the given language; 2) «items of material culture» [2, 381].

L. Mullahaliyeva, the author of «Linguacultural Dictionary of Russian Culture Realias», referring to «Brief Literary Encyclopedica», gives the definition of realia as follows: «an item, a thing, a phenomenon which is specific for the history, the culture, the way of everyday life of certain nation, country but does not occur in other nations»; and also «this word means the thing, the notion, the phenomenon; or collocations (phraseological units, proverbs and sayings), which contain those words» [10, 4].

In English Language Thesaurus «Webster's Third World Dictionary» word-realias is defined as follows: «[*LL, neut. pl. of realis, real*] real things, as the objects associated with everyday life in a culture, esp. as distinguished from theories based on such things» [12, 235].

Thus, we deal with binary interpretation of the words under consideration: 1) realias-things as cultural notions and phenomena of one culture without any equivalents in the culture of the other nation; 2) realias-words – language units used to denote those things, notions and phenomena.

All mentioned above gives us an opportunity to regard as the words-realias mono-and-polylexemic units which, generally, specify ethnically unique things, notions, phenomena and etc. Their lexical meaning nucleus, binary comparing the certain pair of languages, is a unit of nationally biased lexicon.

The appearance of the words-realias can be caused by social, economic and political processes taking place in the society. At the same time it should be noted that they are directly dependent on grammatical peculiarities and phonemic system of the given language.

Nowadays, the words-realias are investigated not only by linguists but linguoculturologists and culture studies specialists as well. In linguoculturology these words are studied compared with the other language but culture oriented studies often examine them from the point of view of history, geography, folklore, mythology etc.

The words-realias are found in the language of any nation as «they are caused by social necessity and extra lingual factors» because they are the bearers of national specifics in the language which differs one ethnic group from the other one. All languages have both common features and different ones. Considering their essential and basic characteristics, languages are the same, but individual features are expressed by external occurrences. This is «the result of expression of different world identities in the world languages. Person's consciousness reflects those identities in the form of an integral psychological image, or worldview fixing this image in the language forms» [1, 6].

The notion «worldview» fundamentally interpretes the interconnection between a person and the world. The worldview formation is impossible without the language as it is means of cognition and with its help the results of humans' cognitive activities are recorded and handed on from a generation to the next one. Language is a bearer of the social memory of humanity and its knowledge. The notion «language worldview» correlates with notion «language consciousness» and is figured out as «peculiarities of cultural and social life of given community, which define its psychological identity and are reflected in the specific language features» [2].

Cultural approach to language studies stipulate the identification of different types of language units: on the one hand, the words and the collocations which express the specific experience of the nation as a bearer of certain language (including

proper names, cultural-and-historic realias, widely spread allusions, emotionally evaluated vocabulary recognized by peculiar ethnic group) are specified; on the other hand, there is a great amount of words and phrases having a kind of universal character for the mankind, in general. There is a prominent volume of lexicon with slightly identified culturally specified character among nationally biased and universal vocabulary. According to V. I. Karasyk's view, the nationally biased component of meaning is considered to be secondary one for a great number of words and phrases of the given language and is usually presented in special commentaries [5, 90].

From the point of view of culturology, lexicon can be studied minding axiological dominant of certain ethnic group. An ethnolinguistic component might be identified on the level of denotations. One and the same phenomenon is able to exist in different cultures, but the presuppositions being formed with different languages native speakers as for this phenomenon, do not coincide i.e. differ in denotative meaning of those words. The differences in realias are caused by semantic distinctions of equivalent lexical units. So, the vocabularies of different languages in accordance with the definitions of dictionary's entries are to be equivalents but differ by their lexical context [3, 70–74]. Lexical context is at the edge of language and culture. Now it is proved that the specifics of national languages are expressed by lexical, grammatical, functional and discourse means.

Hence, the language is the treasury of folk and national worldview and reflects all stages of people's world outlook; and bears ethno cultural, national-and-psychological and mythological perception and experience; and its discourse usage proves the last. Language worldviews study, i.e. the reflection of worldview in the consciousness of any ethnic groups, is one of the trends of modern linguistic studies that are still developing.

The interest to the problem of intercultural communication is stipulated by arising an appeal and respect to foreign cultures, upbringing tolerant attitude to them, overwhelming the nervousness aroused by dissimilarity of other cultures. Every nation is characteristic of specific vision of the environment through the system of native language as, namely, the language is the basis of the forma-

tion of notions, through those the process of people's thinking is determined. Coming to the world a human finds his native language formed with historically fixed system of meanings. The prominent scholar Oleksandr Potebnya considered that acquiring the language a person inherits the way of communication with an environment proposed by certain language tradition. In this connection the language tradition is defined as certain style of national thinking and is an intermediary in person – environment relationship [11, 162–163].

Summing up all mentioned above we should make the conclusion that by means of language the person can structuralize his/her environment, namely the language records, the worldview which is specific for the given nation, and which then is different for the different nations. Furthermore, it is stipulated by a range of factors such as geographic, climatic, historic ones, social and political structure, beliefs and values, the way of life and etc. Finally, the words as language units are identified, in this case, as the symbols of national culture.

Список використаних джерел

1. Артемова О. Е. Концептуализация когнитивной сферы «приготовления пищи» в разносистемных языках (на материале английского и русского языков) // Лингво-методические проблемы обучения иностранным языкам в вузе: Матер. научн. конф. – Уфа, 2001. – 150 с.
2. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М., 2005. – 576 с.
3. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. – М., 1976. – 248 с.
4. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад: на матеріалі англомовних перекладів української прози. – Львів, 1989. – 215 с.
5. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс: – М.: Гнозис, 2004.
6. Карпенко Г.А. Лексико-граматичні та структурно-стилістичні особливості слів на позначення китайських соціально-побутових реалій: автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2006. – 21 с.
7. Ковганюк С.П. Практика перекладу. – К., 1968. – 275 с.
8. Коптілов В. В. Актуальні питання українського перекладу. – К., 1971. – 131 с.
9. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – К., 2003. – 280 с.
10. Муллагилиева Л. К. Реалии русской культуры. Лингвокультурологический словарь. – Уфа, 2001. – 220 с.
11. Потєбня А. А. Язык и народность // Мысль и язык. – К., 1993. – С. 158–185.
12. Webster's third new international dictionary of the English language: Unabridged / Ed. in Chief Ph. B. Gove and the Merriam-Webster ed. staff. – Springfield, 1998. – 2664 p.

Олена ОРЛОВА

м. Миколаїв

СЛОВА-РЕАЛІЇ ЯК СИМВОЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Стаття присвячена одному з головних об'єктів сучасних мовознавчих досліджень – «словам-реаліям». Детерміновано національно-специфічні одиниці, які становлять частину безеквівалент-

ної лексики з етнічним забарвленням, позначаючи специфічні для культури певного народу явища і предмети, та не мають відповідників у мовах інших народів. Визначення «слів-реалій» розглядаються крізь призму мовознавчих, лінгвокультурологічних, лінгвокраїнознавчих, лінгводидактичних досліджень. Зазначається, що у лінгвокультурології такі слова вивчаються у зіставленні з іншою мовою, а лінгвокраїнознавство досліджує з позицій історії, географії, фольклору, міфології тощо, в свою чергу, для лінгводидактики лексеми – ефективний засіб у методиці навчання іноземних мов. Увага акцентується на дослідженні мови як феномену культури, на лексиці – як засобі передачі національно-культурної інформації.

Ключові слова: «слова-реалії», безеквівалентна лексика, лінгвокультурологія, символи національної культури, «мовна картина світу», мовна свідомість.

Елена ОРЛОВА

г. Николаев

СЛОВА-РЕАЛИИ КАК СИМВОЛЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ

В статье рассматривается один из главных объектов лингвистических исследований – «слова-реалии». Определено, что национально-специфические единицы, которые составляют безэквивалентную лексику с этническим компонентом, обозначают специфические для культуры определенного народа явления и предметы и не имеют прямых соответствий в языках других народов. Определения «слов-реалий» рассматриваются через призму исследований языкознания, лингвокультурологии, лингвострановедения, лингводидактики. Указывается, что в лингвокультурологии такая лексика изучается в сопоставлении с другим языком, лингвострановедение изучает ее с точки зрения истории, географии, фольклора, мифологии и т.д., в свою очередь, для лингводидактики эти лексеми – эффективное средство в методике обучения иностранных языков. Акцентируется внимание на изучении языка как феномена культуры, на лексике – как средстве передачи национально-культурной информации.

Ключевые слова: «слова-реалии», безэквивалентная лексика, лінгвокультурологія, символи національної культури, «языковая картина мира», языковое сознание.

Стаття надійшла до редколегії 09.04.2017

УДК 821.161.2

Віталій ПЕРЕЯСЛОВ

м. Харків

vitalypereyaslov@ukr.net

ВАСИЛЬ МИСИК І ОМАР ХАЙЯМ – СХІДНА МУДРІСТЬ В УКРАЇНСЬКИХ ШАТАХ

У статті досліджено рівень мистецького, зокрема перекладацького, таланту Василя Мисика. Нами визначено рівні перекладацької майстерності, реалізація яких зумовлює якість перекладу. Крім того, ми підкреслили, що Василя Мисика цілком повноправно можна вважати основоположником української орієнталістики. У своїй перекладацькій діяльності митець послуговався двома принципами: уникання архаїзації і будь-якої ускладненості вислову, яка б могла затемнити зміст, або порушити контакт з читачем; табування буквалізму у перекладі, який призводить до спрощення художнього тексту. Реалізацію цих принципів ми простежили на матеріалі перекладів Василя Мисика з рубаїв Омара Хайяма, порівнюючи їх з іншими українськими і російськими перекладами. Також, ми підкреслили, що багаторічна робота над творами Хайяма позначилась і на оригінальній творчості Мисика, зокрема на формально-стилістичному й образному рівнях.

Ключові слова: переклад, перекладні рівні, орієнталістика, творчість Василя Мисика, рубаї Омара Хайяма.

Відомо, що оригінал і перекладний текст об'єднує спільна мета – вплинути на читача за допомогою певної інформації, при чому особлива увага приділяється змісту і формі її передачі. Відповідно, найскладнішою для перекладача є

адекватна адаптація оригіналу до соціокультурного простору мови адресата.

Якісний переклад, в ідеалі, має реалізувати оригінал на денотативному, конотативному, структурно-нормативному, прагматичному,